

[\[Tilbake\]](#)

bt.no

©Bergens Tidende

Vi trenger Skjold-klassen

Skjold-klassen er ingen tabbe, men et avgjørende bidrag til norsk, nasjonal sjømilitær evne i kystfarvann og som bidrag til internasjonale operasjoner, skriver pensjonert kommandør Roald Gjelsten.

Publisert: 12. des. 2007, 06:00

Oppdatert: 12. des. 2007, 06:34

Kronikk

Roald Gjelsten

Både Forsvarsstudien 07 og innstillingen fra Forsvarspolitisk utvalg (FPU) anbefaler å fase ut seks Skjold-klasse MTBer. FPU hevder at fartøyene som alt er betalt, ble anskaffet for en annen tid og at andre kamphenheter kan ivareta oppgavene til Skjold-klassen. Sjømilitært fremstår dette som svakt underbygde påstander. Da Stortinget 21. oktober 2003 vedtok å anskaffe fartøyene, ble det for øvrig understreket at investeringen var fremtidsrettet.

Forsvaret har de siste 10-15 årene utviklet seg fra å være et omfattende nasjonalt invasjons- og eksistensforsvar til å bli et meget lite innsatsforsvar. FPU prioriterer å styrke den siste komponenten ved å tilføre Hæren en ekstra bataljon. Denne økningen av landstyrkenes utholdenhet skal styrkes ytterligere gjennom utvidet samarbeid om felleskapasiteter med andre land. Begrunnelsen er at dette skal være med skape en høyere forsvarsterskel og forberedt beredskap hjemme. Hvis dette er hovedformålet, hvorfor da forslaget om å kutte ut Skjold-klassen?

Tilstedeværelse

Sjømilitært er høy synlighet og tilstedeværelse i våre havområder og kystfarvann en god oppskrift på å etablere en troverdig forsvarsterskel. Det gir mulighet både for å ivareta norsk jurisdiksjon til havs og for å hevde suverenitet langs vår lange kyst. Dette har både folkerettslig og forvaltningsmessig betydning, men først og fremst vil det være et *avgjørende* bidrag til stabilitet i nordområdene. I dette inngår å motvirke at det oppstår et maktvakuum på sjøen. En småstats beste mulighet for å påvirke andre aktører er å *forebygge* gjennom å sende tydelige signaler og etablere en forsvarsterskel det kan koste å utfordre.

Kystvaktens profesjonelle evne til å ivareta de daglige, rutinemessige oppgaver i de norske 200-mils soner er et nødvendig, men ikke tilstrekkelig bidrag for å bygge en slik terskel. Grunnen er dette områdets strategiske betydning med tilhørende potensial for konflikt i et noe lengre tidsperspektiv. Dette skyldes for det første verdien av regionens forekomster av olje, gass og fisk. For det andre, som en følge av størrelsen på naturressursene og naboskapet med russerne, er de fleste sentrale aktører til sjøs stormakter. For det tredje er området militærstrategisk avgjørende for russerne fordi det kun er fra havnene i dette området at de har fri tilgang til verdenshavene. For det fjerde har Russland og Norge uløste avgrensninger mellom landenes økonomiske soner. For det femte blir Norges syn på fiskevernsonen rundt Svalbard jevnlig utfordret.

Tvil om norsk vilje

Ivaretagelse av norske interesser innebærer både å ivareta suverenitet, holde beiteområdene for fisk i hevd og markere gjerdestolper og revir i områder med norske suverene rettigheter. I denne sammenheng krever dette jevnlig sjømilitær tilstedeværelse med kampfartøyer og maritime fly ut over Kystvaktens daglige dont. Tilgjengelighet av jagerfly som kan reagere raskt på potensielle eller reelle krenkelser, er viktig også i denne sammenheng. Slikt nærvær både til havs og på kysten vil dessuten indirekte styrke Kystvaktens autoritet. De som opererer i området, vil vite at mer makt raskt kan være på plass om de prøver seg. Fravær av denne type tilstedeværelse kan på den annen side over tid skape tvil om norsk vilje og evne til å husholdere i farvannene. Mindre synlighet kan skape grunnlag for uheldige episoder fordi motforestillingene mot å forsøke seg kan minske. Mulighetene for å utnytte Marinen til krisehåndtering kan også bli svekket. Når kampfartøyer settes inn utenfra, kan det fort bli fremstilt som uttrykk for norsk aggresjon og opptrapping.

Formidabel plattform

Når andre lands flåtestyrker transiterer eller øver nær norsk territorialfarvann, kan det være viktig å markere at Norge bryr seg. Til å følge med trenger Forsvaret hensiktsmessige midler. Dersom formålet med en slik aktivitet er å påvirke norsk politisk atferd ved å demonstrere vilje til å bruke makt, vil innsetting av enheter fra Kystvakten neppe utgjøre en terskel med tilstrekkelig tyngde. Usikkerheten og risikoen ved å krenke vil nok være atskillig større om fartøyet som skygger, er en moderne, tungt bevæpnet Skjold-klasse kystkorvett.

Et Skjold-klasse fartøy er en formidabel plattform å møte i kystfarvann. I tillegg kan den også operere utaskjærs i relativt tung sjø. Med sine langtrevende sjømålsmissiler og moderne, hurtigskytende kanon, store forflytningshastighet (60 knop), sin stealth-karakteristikk og gode sjødyktighet manifesterer denne kamphenheten på mange måter sjøstridskreftenes fremste egenskap, *fleksibilitet*. Slik prototypen demonstrerte både under oppholdet i USA og ellers under utprøvingen her hjemme, er dette en plattform som kan løse et spekter av aktuelle oppgaver i moderne sjøkrig. Selv om Hauk-klassen løste oppdragene godt både i Gibraltar-sundet og i det østre Middelhavet, hadde Skjold-enhetene gjort det enda bedre.

Sentral komponent

En norsk maritimt konsept som er etterspurt i Nato, er en sammensatt kapasitet for å beskytte flåtestyrker som opererer nær land. Opplegget er utviklet og øvet sammen med nederlenderne og britene. En skreddersydd styrke klargjør en strekning kystfarvann for større fartøyer. Evakueringsoperasjoner er et eksempel der det kan være aktuelt å bruke denne norske maritime kompetansen. PFU nevner betydningen av kapasiteten i omtalen av Sjøforsvaret, for deretter å avskrive Skjold-klassen som verdiløse enheter tilhørende den kalde krigens tid. Dette enda disse fartøyene inngår som en sentral komponent i dette konseptet.

Norskekysten er lang. Det er begrenset hva tre operative fregatter alene kan makte av daglige oppgaver. Fravær av tilstrekkelig tilstedeværelse i norske farvann utgjør et avgjørende tap i sjømilitær evne. Nedgang i havnebesøk i inn og utland, svekket deltakelse i øvelser og mindre seilas på kysten får også betydning. Det innebærer redusert synlighet og minsket kompetanse. Skjold-klassen er et nødvendig verktøy for i fremtiden å makte å opprettholde ferdigheter i å navigere med høy fart i kystfarvann, samt til å vedlikeholde kunnskapen om strid i kystsonen. Nivået på fregattbesetningene blir også svekket uten tilførsel av erfarne offiserer fra Skjold-enhetene.

Ingen tabbe

Skjold-klassen er altså ingen tabbe, men et avgjørende bidrag til norsk, nasjonal sjømilitær evne i kystfarvann og som bidrag til internasjonale operasjoner. Alle anskaffelser blir feilinvesteringer om driftmidlene uteblir. De årlige kostnadene ved MTB-våpenet utgjør i størrelsesorden halvparten av kostnadene til å anskaffe et moderne jagerfly. Det vil være god og fremtidsrettet bruk av midler å øke forsvarsbudsjett med de rundt 200 millionene dette beløpet utgjør. Sakens potensielle skandale vil være om Stortinget skroter disse fremtidsrettede og nyttige kampfartøyene.

serviceParameter: print